

mgr Sebastian Stankiewicz

Res iudicata w rzymskim procesie cywilnym

Streszczenie rozprawy doktorskiej

Tematyka podejmowana w niniejszej rozprawie doktorskiej nie stała się dotąd przedmiotem kompleksowego opracowania w odrębnym, poświęconym wyłącznie temu zagadnieniu dziele monograficznym. Na ten temat ukazało się jednak wiele różnorodnych publikacji (w tym w szczególności artykułów naukowych), wycinkowo przedstawiających różnorakie problemy badawcze. Celem rozprawy jest zatem próba kompleksowego przedstawienia i rozwiązania problemów badawczych dotyczących powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*) w rzymskim procesie cywilnym.

Teza główna rozprawy brzmi: pojęcie powagi rzeczy osądzonej w prawie rzymskim nie jest jednolite, zważywszy iż jej znaczenie oraz skutki zmieniały się w drodze historycznej ewolucji tej instytucji dyktowanej przemianami ustrojowymi rzymskiego procesu cywilnego.

Praca doktorska jest sporządzona w języku polskim, składa się ze wstępu, czterech rozdziałów oraz zakończenia.

W rozdziale pierwszym zawarto rozważania na temat problemu prawomocności wyroku w rzymskim procesie cywilnym w ujęciu historycznym.

Rozdział drugi z kolei traktuje o powadze rzeczy osądzonej (*res iudicata*) i jej istocie w rzymskim procesie cywilnym. Oprócz omówienia pojęcia wyroku (*iudicatum*), wspomniano również o czynnościach procesowych stron, które wywoływały skutek prawny analogiczny do tego, jaki nastąpiłby, gdyby w sprawie wydano wyrok (*confessio in iure*, *iusiurandum in iure*). W dalszej części rozdziału przedstawiono znaczenie powagi rzeczy osądzonej na gruncie procesu cywilnego oraz przesłanki zajścia powagi rzeczy osądzonej (tożsamość stron procesowych; identyczność żądania powoda, jakim jest roszczenie wynikające z prawa materialnego; jednakowość podstawy prawnej sporu realizowanego na drodze procesowej).

Celem rozdziału trzeciego jest podkreślenie doniosłości skutków prawnych powagi rzeczy osądzonej w rzymskim procesie cywilnym w odniesieniu – co do zasady – do stron procesowych. Problematyka prawomocności formalnej wyroku podjęta została poprzez przedstawienie jej istoty biorąc pod uwagę chronologię rozwoju historycznego procesu rzymskiego. Jeśli chodzi o prawomocność materialną wyroku – podkreślono jej znaczenie dla

dwóch kategorii podmiotów, tj. stron procesowych oraz dla osób trzecich (*tertii*). Przedstawiono również znaczenie zasady *res iudicata pro veritate accipitur*. W rozdziale znalazło się również miejsce dla omówienia funkcji prawomocności materialnej wyroku sądowego a w szczególności pozytywnej funkcji prawomocności materialnej. Analizie poddano także problem związany z niedopuszczalnością nowego procesu w tej samej sprawie (czyli tzw. negatywną funkcją prawomocności materialnej wyroku). Rozdział kończą rozważania dotyczące określenia relacji występującej pomiędzy powagą rzeczy osądzonej a regułą *ne bis in idem* w kontekście analizy istoty *rei iudicatae* i jej związku z charakterem prawnym *litis contestatio*.

W ostatnim, tj. czwartym rozdziale niniejszej rozprawy podjęto tematykę powagi rzeczy osądzonej jako źródła prawa rzymskiego.

Rozprawę wieńczy zakończenie, wykazy źródeł prawa rzymskiego, prawa polskiego i międzynarodowego oraz literatura.